

Falchs

5

Grup de divulgació
de la història de Fals

FULLS DE DIVULGACIÓ DE LA HISTÒRIA DE FALS

AGOST 2004, NÚMERO 5

Cal Francisquet

Corria l'any 1841. El raval d'Oliveres ja comptava amb la majoria de les cases actuals. Eren cases simples; la part de baix de pedra del país, la golfa de tovots. D'aquí venia el nom de "Raval de les Tàpies" amb què se l'anomenava. Entre les cases del Jep Gran, el Cistaller, el Colom i el Canyol, hi havia un espai buit que formava part de l'establiment fet a Josep Calvet. Llavors l'amo del Tatger, que era Andreu Llussà, va proposar a aquest fer una permuta amb un tros de terra de mig quartà situat ran del torrent. D'aquesta manera, el Tatger recuperava el domini útil del solar i podia posar-lo a la venda per edificar-hi un parell de cases petites. El 2 d'abril de 1843, davant del notari Rallat de Manresa, Andreu Llussà va vendre a Francesc Dalmau:

«...un tros de terra de tinguda un picoti cereal al arrebald de las tapias de Fals que conte 80 palms y tres quarts de llarg y 33 palms escasos al cap ampla y 29 palms al cap estret ab sas entradas y eixidas (...) termena a solixent ab casa de Ramon Colom mediant un cami per lo cual puga transitarse un animal carregat de portadoras...»

També li va vendre un altre trosset per dedicar-lo a hort. El preu de tot plegat va ser de cent lliures, però, com era habitual, no es van fer efectives sinó que van convertir-se en un cens perpetu de tres lliures anuals. Va quedar establert que aquest pagament es faria cada any el dia de Nadal. El 7 d'octubre de 1844, el Francesc va donar 100 lliures en monedes i el cens va quedar redimit i anul·lat. Poc després de comprar el solar va aixecar-hi una casa, que va rebre el nom de cal Francisquet, un diminutiu de Francesc. De vegades també se la coneix amb el nom de cal Quet, un abreujament de Francisquet. Com que el terreny de la casa era força esquifit, el Francesc va demanar al veí si li podia vendre alguns metres. El 1865, la vídua de cal Canyol li va vendre per 25 lliures un tros de 83 per 16 pams, que li va permetre ampliar la vivenda.

Francesc Dalmau era natural de Rajadell, fill de Francesc Dalmau Puigdel·lívol i de Rosa Viladés Massana, i va venir a Fals perquè se li va presentar l'oportunitat de menar com a parcer una vinya. El juliol de 1829 l'amo d'Oliveres li va deixar plantar una vinya de 5 quarteres sota les condicions

habituals. El contracte estipulava que podia construir una tina al costat de la Torre i que podia utilitzar gratis la premsa que tenia el mas. La brisa però, quedava en poder de l'amo. L'entrada de l'establiment a rabassa morta va ser de dos pollastres.

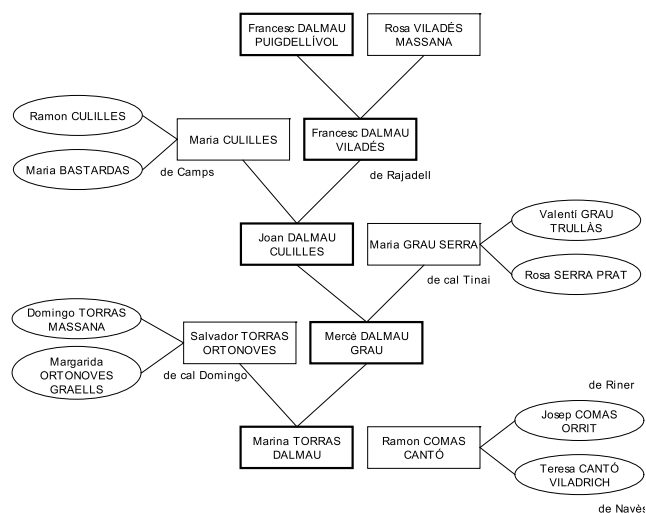

Cal Francisquet, 1950

El Francesc va estar casat dues vegades, primerament va unir-se en matrimoni amb Margarida Miralles Bastardes, de Rajadell, però no va estar de sort i la dona se li va morir jove. Va tornar-se a casar el 1850 amb Maria Culillas Bastardes, filla de Ramon i Maria, uns pagesos de Camps. Quan es van casar per segona vegada el Francesc gairebé tenia 45 anys, mentre que la Maria en tenia només 22. El dot que va portar la Maria va ser ben migrat; 15 lliures en efectiu, un vestit, dues camises, un parell de llençols i un tovalló. Van tenir cinc filles i un xicot. Dues de les noies es van casar a Manresa, una a Camps, i la Filomena va quedar per vestir sants. En el testament del Francesc, fet el 1844, hi ha una clàusula ben curiosa que fa referència a la Guerra del Francès, guerra que s'havia acabat el 1814 amb la retirada de les tropes napoleòniques

«...dexo y llego als llochs sants de Jerusalem y al fondo pio dels que patiren en la guerra de la independència las mandas pias forzosas ordenadas pel Govern...»

El Francesc Dalmau va traspasar el 15 de gener de 1872, i en l'inventari que es va fer immediatament després de l'òbit, hi figuren la casa, l'hort i dues vinyes, una de 8'5 quarteres dita la "vinya del Raval" i una altra de 3 quarteres dita la "vinya del Francisquet". La diferència d'edat amb el seu marit va fer que la Maria passés un munt d'anys vídua. Durant aquest temps es van realitzar reformes a la casa. La llinda de la porta que obre a la part de ponent i duu la data de 1893, n'és un testimoni. Les obres van començar el gener d'aquell any i van consistir en aixecar i eixamplar la casa. Les va fer un paleta que es deia Jaume Fàbrica a preu fet, 330 pessetes en total, de les quals en va cobrar un avenç de 200 pessetes quan va cobrir la casa. Quan va morir la Maria el 1896, a l'edat de 68 anys, la casa va passar a les mans del seu xicot, el Joan Dalmau Culillas (1866-1947). Aquest va ser quintat el 1885 i li va tocar bola negra, però es va poder escapar de fer el servei militar gràcies al fet que era l'únic home de casa i havia de mantenir la seva mare vídua i la germana soltera. Es va casar el 1899 amb la Maria Grau Serra, de cal Tinai, i no va tenir cap fill baró, només tres noies. L'herència va passar a la Mercè Dalmau Grau (1903-1954), casada amb Salvador Torras Ortonoves, hereu de cal Domingo. Segurament van prendre l'opció de quedar-se a viure a cal Francisquet, en comptes de cal Domingo, perquè la casa era situada en un lloc més cèntric. El Salvador era paleta de professió i encara que sol ser cert que "el sabater és el més mal calçat", en el seu cas no ho va ser i va fer obres de millora a l'habitatge. El Salvador va morir força jove, l'any 1945 amb només 44 anys. Tampoc van tenir

xicots, i la successió va anar a la Marina Torras Dalmau. Aquesta es va casar amb Ramon Comas Cantó, un dels fills dels masovers de la Torra. Cap a l'any 1954, la gent de cal Balandrès va marxar a Barcelona i els serveis que donava la dita casa al poble es van repartir entre diverses cases. La Marina va cobrir el tema de la perruqueria femenina i durant molt temps el telèfon públic i la centraleta telefònica que connectava els aparells del poble amb l'exterior van quedar a càrrec seu. La Marina va morir el 26 de febrer del 2003. L'única filla del Ramon i la Marina, la Ma. Àngels, es va casar amb l'Antoni Arnau, de Sant Joan. Tenen dos fills, el Ricard i l'Alba.

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Ardu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falcha.